

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 14 października 2019 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. Inspektorat w Ł., na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 107 § 1, § 2 pkt 1,2,4, art. 109 § 2 pkt 1, art. 116, art. 118 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2018 r., poz. 800 ze zm.) w zw. art. 83 ust. 1, art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019, poz. 300 ze zm.), przeniósł na A. B., jako członka zarządu odpowiedzialność za zobowiązania płatnika (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., ul. (...) lok. 15 (REGON: (...), NIP: (...)) - zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem (...), z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku, na ubezpieczenie zdrowotne za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od lipca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku w kwocie 1.679.556,39 zł wraz z odsetkami za zwłokę liczonymi na dzień 14 października 2019 roku w kwocie 410.404,00 zł oraz kosztami egzekucyjnymi w kwocie 129.530,60 zł, w tym:

1) **Na ubezpieczenia społeczne:**

- 1.211.449,54 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okres od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 291.424,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 93.377,20 zł – z tytułu kosztów egzekucyjnych,

razem: 1.596.250,74 zł;

2) **Na ubezpieczenie zdrowotne:**

- 402.404,66 zł - z tytułu nieopłaconych składek za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 101.681,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 31.170,20 zł - z tytułu kosztów egzekucyjnych,

razem: 535.255,86 zł;

3) **Na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:**

- 65.702,19 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od lipca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 17.299,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 4.983,20 zł – z tytułu kosztów egzekucyjnych,

razem: 87.984,39 zł.

/decyzja z dnia 14 października 2019 roku – załączone akta rentowe/

W dniu 5 grudnia 2019 roku odwołanie od powyższej decyzji złożył A. B..

Skarżonej decyzji wnioskodawca zarzucał:

- naruszenie norm współzycia społecznego;
- celowe działanie na szkodę spółki poprzez utrudnienie lub nawet uniemożliwienie spółce wywiązanie się z jej zobowiązań wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na drodze polubownej;
- naruszenie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W konkluzji tak sformułowanych zarzutów, A. B. wniósł o uchylenie decyzji w całości.

/odwołanie – k. 3-5/

W odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 3 stycznia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wywodząc, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6-7v/

W piśmie procesowym złożonym w dniu 23 września 2020 roku wnioskodawca A. B. podtrzymał prezentowane stanowisko w sprawie oraz wniósł o nieobciążanie odwołującego kosztami postępowania z uwagi na ciężki stan zdrowia i sytuację finansową. A. B. wskazał, iż wymaga rehabilitacji i ciągłej opieki medycznej uwagi m.in. na trudności w oddychaniu, cukrzyce, co wiąże się z dużym obciążeniem finansowym.

/pismo procesowe – k. 15/

Postanowieniem z dnia 17 marca 2021 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżoną decyzję z dnia 14 października 2019 roku oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł. na podstawie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c.

/postanowienie – k. 43, uzasadnienie postanowienia – k. 47-49/

W dniu 29 kwietnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. złożył do Sądu Apelacyjnego w Łodzi zażalenie na postanowienie z dnia 17 marca 2021 roku zaskarżając je w całości.

/zażalenie – k. 52-53/

Postanowieniem z dnia 31 maja 2021 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 marca 2021 roku, uchylił zaskarżone postanowienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można było stwierdzić, iż odwołujący się ujawnił w toku postępowania administracyjnego takie składniki majątku spółki, które nie były znane organom egzekucyjnym. Sąd Apelacyjny zauważył, iż Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach wskazał, że egzekucja z rachunków bankowych i wierzytelności była bezskuteczna, licytacja ostatniej z zajętych ruchomości nie pozwoli na za zaspokojenie roszczeń wierzycieli, a nie ustalono innych składników majątku, z których egzekucja mogłaby być skutecznie prowadzona. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo ustalił i uznał, że odwołujący się wskazał

w toku postępowania administracyjnego taki majątek zobowiązanej spółki , by egzekucja z niego była realna do przeprowadzenia i skutkująca zaspokojeniem wierzyciela w znacznej części.

/postanowienie wraz z uzasadnieniem – k. 62-66/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

A. B. urodził się w dniu (...).

/bezsporne/

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe (...) w K. została zawiązana umową spółki z dnia 19 marca 1991 roku i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

Wpisem z dnia 12 maja 2004 roku A. B. został zamieszczony w Krajowym Rejestrze Sądowym, jako wspólnik posiadający 590 udziałów o łącznej wartości 59.000,00 zł i jednocześnie, jako członek Zarządu.

W Krajowym Rejestrze Sądowym wskazano, iż do składana oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem.

/bezsporne, wydruk z Krajowego Rejestru Sądowego – załączone akta rentowe/

Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe (...) w K. posiada zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w kwotach wskazanych w treści decyzji oraz za okresy w niej wymienione.

/bezsporne, wydruki przeglądu danych – stany należności – załączone akta rentowe/

Zgodnie z wnioskiem wierzyciela Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. Inspektoratu w P., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach G. P. dokonał zajęcia wierzytelności pieniężnej przypadającej od dłużnika Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. wynikającą z posiadania rachunku bankowego, o czym zawiadomił (...) Bank (...) S.A., (...) Bank (...) S.A. oraz (...) S.A.

/zawiadomienia o zajęciu rachunku bankowego – k. 23-27 załączonych akt postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wystawił tytuły wykonawcze obejmujące wierzytelności o zapłatę zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku w spornych kwotach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystawił również tytuły wykonawcze obejmujące wierzytelności o zapłatę zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku w spornych kwotach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystawił ponadto tytuły wykonawcze obejmujące wierzytelności o zapłatę zaległości z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od lipca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku.

/bezsporne, załączone akta postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał zajęcia prawa majątkowego Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. stanowiącego wierzytelność z rachunku bankowego u dłużników zajętej wierzytelności będących bankami: (...) Bank (...) S.A., (...) Bank S.A., (...) S.A., Bank (...) S.A., zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego i wkładu oszczędnościowego w (...) S.A., Bank (...) S.A., (...) Bank (...) S.A., zajęcia innych wierzytelności pieniężnych w Urzędzie Skarbowym w P..

/załączone akta postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych/

Organ rentowy dokonał zajęcia rachunków bankowych należących do spółki, natomiast z uwagi na zbieg egzekucji administracyjno – sądowej prowadzonej z rachunków bankowych w (...) Bank S.A. oraz (...) S.A., organem prowadzącym postępowanie egzekucyjne był Naczelnik Urzędu Skarbowego w P.. Pismem z dnia 6 grudnia 2019 roku (...) Bank S.A. poinformował o ustaniu zbiegu egzekucji z rachunku bankowego. W dniu 17 stycznia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekierował zajęcia z rachunku bankowego w (...) Bank S.A. do (...) Bank S.A. Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. skierował do Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. zajęcie wierzytelności z tytułu podatku VAT.

/bezsporne, zawiadomienia o przekazaniu sprawy innemu organowi egzekucyjnemu – załączone akta postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych/

W piśmie z dnia 14 grudnia 2020 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. poinformował, iż przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Handlowo – Usługowemu (...) w K. prowadzonych jest 36 postępowań egzekucyjnych, 23 postępowania zostały zakończone, w tym 12 wskutek zapłaty, a 11, jako bezskuteczne. Łącznie wyegzekwowano i przekazano wierzycielom około 263.400,00 zł. Na dzień 14 grudnia 2020 roku sumaryczny stan zadłużenia w czynnych sprawach wynosił ponad 734.062,00 zł, w tym niespłacone koszty egzekucyjne - 68.500,00 zł. Egzekucja z rachunków bankowych oraz wierzytelności była bezskuteczna. Egzekucja prowadzona z ruchomości należących do spółki dłużnej była natomiast częściowo skuteczna. W piśmie zwrócono uwagę, iż na dzień 19 stycznia 2020 roku wyznaczono II termin licytacji ostatniej zajętej ruchomości należącej do spółki. Cena wywołania zajętej ruchomości wynosiła 124.230,00 zł, co nawet przy skutecznej licytacji nie pozwoliłoby na zaspokojenie roszczeń wierzycieli egzekwujących w czynnych sprawach. Nie ustalono innych składników majątku spółki, z których mogła być prowadzona skuteczna egzekucja.

/zawiadomienie Komornika Sądowego z dnia 14 grudnia 2020 roku – k. 30/

Własnością płatnika jest wiele urządzeń maszyn i urządzeń wykorzystywanych w produkcji, dwa samochody osobowe, samochód ciężarowy, które to rzeczy ruchome mają szacunkową wartość około 940.000,00 zł. (...) spółki to działka posiadająca 9.000 m², hala produkcyjna 1.700 m², budynek biurowy 200 m², inne pomieszczenia gospodarcze 200 m² i portiernia.

Poszczególne składniki majątku Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. zostały zajęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w toku prowadzonej egzekucji.

/zeznania świadka M. B. – e – protokół z dnia 10 marca 2021 roku – 00:09:49 i dalej/

W dniu 23 sierpnia 2021 roku pomiędzy Przedsiębiorstwem Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) w K. (Sprzedającym) a (...) Ltd spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. (Kupującym) dokonano promesy zawarcia umowy sprzedaży prawa do użytkowania wieczystego części działki o pow. 10.500,00 m² za kwotę 240,00 zł brutto, co łącznie daje kwotę 2.500.000,00 zł, dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

/promesa z dnia 23 sierpnia 2021 roku – k. 113/

W piśmie z dnia 14 października 2021 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. poinformował, iż w kancelarii pozostało czynne jedno postępowanie egzekucyjne przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Handlowo – Usługowemu (...) w K.. Komornik wskazał, iż po wysłuchaniu wierzyciela, planowane jest umorzenie sprawy, jako bezskutecznej. Nie ujawniono natomiast żadnych składników majątku. Jednocześnie komornik zawiadomił, iż z postępowań egzekucyjnych prowadzonych w tamtejszej kancelarii przeciwko spółce, 11 postępowań zostało zakończonych wskutek zapłaty, natomiast 47 umorzonych, jako bezskuteczne.

/zawiadomienie Komornika Sądowego z dnia 14 października 2021 roku – k. 78/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zgłosił swoich wierzytelności wobec spółki z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne do likwidatora spółki.

/bezsporne/

W piśmie z dnia 19 października 2022 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. poinformował, iż kancelaria nie prowadzi wobec Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. żadnych postępowań egzekucyjnych, brak było czynnych spraw. Komornik wskazał, iż postępowania zostały umorzone z urzędu wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

/zawiadomienie Komornika Sądowego z dnia 19 października 2022 roku – k. 123/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił na podstawie powołanych dowodów, na które składały się dokumentacja załączona do akt niniejszego postępowania oraz znajdująca się w aktach organu rentowego (w tym akta postępowania egzekucyjnego), jak również zeznania świadka M. B..

Strony postępowania nie zakwestionowały zebranego w sprawie materiału dowodowego w zakresie zgromadzonej dokumentacji, dlatego należało przyjąć wiarygodność zawartych w niej treści.

Zeznania świadka M. B. pozwoliły jedynie na ustalenie, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze znanych mu składników majątku ruchomego i nieruchomości należących do Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. prowadził egzekucję, natomiast wnioskodawca A. B. w toku postępowania sądowego nie wykazał mienia, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych spółki (za które zaskarżoną decyzją została na niego przeniesiona odpowiedzialność) w znacznej części.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było ustalenie, czy A. B., pełniący funkcję członka Zarządu Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. odpowiada za zobowiązania spółki z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w tym na:

1) ubezpieczenia społeczne:

- 1.211.449,54 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okres od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 291.424,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 93.377,20 zł – z tytułu kosztów egzekucyjnych,

łącznie: 1.596.250,74 zł;

2) ubezpieczenie zdrowotne:

- 402.404,66 zł - z tytułu nieopłaconych składek za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od czerwca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 101.681,00 zł – z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 31.170,20 zł - z tytułu kosztów egzekucyjnych,

łącznie: 535.255,86 zł;

3) Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- 65.702,19 zł – z tytułu nieopłaconych składek za okresy od grudnia 2013 roku do listopada 2014 roku, od lipca 2015 roku do grudnia 2015 roku, od grudnia 2017 roku do kwietnia 2018 roku, za miesiąc czerwiec 2018 roku, za okresy od sierpnia 2018 roku do stycznia 2019 roku oraz od marca 2019 roku do sierpnia 2019 roku;

- 17.299,00 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 14 października 2019 roku;

- 4.983,20 zł – z tytułu kosztów egzekucyjnych,

łącznie: 87.984,39 zł.

Przy rozpatrywaniu zasad przenoszenia na osoby trzecie odpowiedzialności z tytułu zaległych składek w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.), zgodnie z którym do należności z tytułu składek na Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1540 z późn. zm.), między innymi przepisy art. 107 § 1, art. 108 § 1, 3 i 4 oraz art. 116 tejże ustawy.

Zgodnie z treścią art. 107 § 1 Ordynacji podatkowej, w przypadkach i w zakresie przewidzianym w rozdziale o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie. Przy czym, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych oraz koszty postępowania egzekucyjnego.

Natomiast zgodnie z art. 116 § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej, za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1. nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;

2. nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W myśl art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej, odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu. Przepisy § 1-3, w myśl § 4, stosuje się również do byłego członka zarządu oraz byłego pełnomocnika lub współnika spółki w organizacji.

Przepis opisany powyżej stanowi wyjątek od zasady, że spółka kapitałowa odpowiada za swoje zobowiązania jedynie własnym majątkiem, inne zaś podmioty, w szczególności akcjonariusze (udziałowcy), czy też władze spółki takiej odpowiedzialności nie ponoszą. W tym kontekście przepisy szczególne statuujące tego rodzaju wyjątkową odpowiedzialność winny być wykładane w sposób rygorystycznie ścisły, który nie prowadzi do rozszerzenia odpowiedzialności poza ramy przesłanek ustawowych.

Odpowiedzialność członków zarządu określona w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej obejmuje zaległości składkowe z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członków zarządu.

Natomiast zgodnie z art. 107 § 1 i 2 pkt 2 i 4 cyt. ustawy, odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości z tytułu składek wynikające z prowadzenia działalności i odsetki za zwłokę oraz koszty egzekucyjne.

Z analizy treści przepisu art. 116 Ordynacji podatkowej wynika, że przesłankami odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest ustalenie, że:

- 1) zaległości składkowe powstały w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu przez daną osobę;
- 2) egzekucja do majątku spółki okazała się bezskuteczna w całości lub w części;
- 3) nie zaistniały żadne okoliczności zwalniające tej osoby od odpowiedzialności.

Do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki za zobowiązania składkowe organ rentowy jest obowiązany wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania składkowego, które przerodziło się w zaległość składkową spółki oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, bowiem ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej odpowiedzialność, spoczywa na członku zarządu /wyrok NSA w B. z 6.03.2003 r., SA (...)/03, POP (...); wyrok WSA w Bydgoszczy z 30.01. 2018 r., I SA/Bd (...), Legalis Nr 1741267/.

Tym samym, ciężar wykazania dwóch pierwszych przesłanek (pozytywnych) ciąży na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, natomiast ciężar dowodu przesłanki trzeciej – w zakresie istnienia okoliczności uwalniających od tej odpowiedzialności - spoczywa na odwołującym się.

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany organ rentowy wykazał następujące przesłanki:

- 1) fakt pełnienia przez wnioskodawcę funkcji członka Zarządu w okresie powstania zaległości składkowych (A. B. został zamieszczony w Krajowym Rejestrze Sądowym, jako członek Zarządu wpisem z dnia 12 maja 2004 roku);
- 2) powstania zaległości składkowych za ten okres, których wysokości wnioskodawca nie kwestionował;
- 3) bezskuteczność egzekucji prowadzonej wobec spółki.

Odnosząc się do ostatniej przesłanki należy wskazać, że bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej wiąże się z brakiem możliwości przymusowego zaspokojenia wierzyciela poprzez wszczęcie i przeprowadzenie przez organ egzekucyjny egzekucji skierowanej do majątku spółki. Bezskuteczność egzekucji w takim rozumieniu występuje bez wątpliwa wówczas, gdy sam wierzyciel dysponuje postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ze względu na jego bezskuteczność. Są to również postanowienia o umorzeniu

postępowania upadłościowego (art. 361 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku - Prawo upadłościowe), względnie o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości /vide: uchwała SN z 7.05.2009 r., I UZP 4/09; wyrok SN z 22.07.2009 r., I UK 46/09/.

Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu art. 116 Ordynacji podatkowej, jako przesłanka odpowiedzialności członka zarządu spółki, nie musi być bezwzględnie stwierdzona tylko postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego bezpośrednio przed wydaniem decyzji przenoszącej odpowiedzialność. Bezskuteczność egzekucji jest to bowiem stan obiektywny, wynikający z braku majątku, który sprawia, że potencjalna egzekucja nie pozwoliłaby zaspokoić wierzytelności w całości lub w części. Egzekucji nie prowadzi się dla samej egzekucji, a więc tym bardziej dla uzyskania formalnego stwierdzenia jej bezskuteczności, lecz celem spieniężenia majątku spółki i zaspokojenia wierzyciela. Decyduje zatem majątek spółki, który jest poszukiwany w egzekucji, a wcześniej powinien być wskazany /zob. wyrok SN z 11.08.2016 r., II UK 315/15/.

Co więcej, należy wskazać, iż bezskuteczność egzekucji, jako przesłanka odpowiedzialności na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej nie zależy od tego, jak szybko i sprawnie ZUS rozpoczyna i prowadzi egzekucję /wyroki SN z 26.11.2008 r., I UK 107/08; z 28.10.2009 r., I UK 134/09; z 2.12.2010 r., II UK 107/08; z 28.12.2009 r., I UK 121/11, z 18.03.2014 r., II UK 372/13/, nie jest wykluczona ocena potencjalnego braku efektu egzekucji. Egzekucja, jako przymus, z którego korzysta organ rentowy winna być konsekwentna i racjonalna.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy organ rentowy wystawił tytuły egzekucyjne i prowadził egzekucję należnych mu świadczeń racjonalnie kierując ją do tych znanych mu składników majątku spółki, które mogły przynieść mu zaspokojenie – a przy tym uruchomił wszystkie przysługujące mu środki, aby zaspokoić się z istniejącego majątku dłużnika. W związku z zadłużeniem na koncie płatnika, sukcesywnie prowadzone było postępowanie egzekucyjne z rachunków bankowych w (...) S.A., (...) Bank (...) oraz Bank (...) w W.. Z uwagi na małą skuteczność, skierowano tytuły egzekucyjne celem realizacji do (...) Urzędu Skarbowego.

Z uwagi na zbieg egzekucji administracyjno – sądowej prowadzonej z rachunków bankowych w (...) Bank S.A. oraz (...) S.A., organem prowadzącym postępowanie egzekucyjne był Naczelnik Urzędu Skarbowego w P.. Pismem z dnia 6 grudnia 2019 roku (...) Bank S.A. poinformował o ustaniu zbiegu egzekucji z rachunku bankowego. W dniu 17 stycznia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeniósł zajęcia z rachunku bankowego w (...) Bank S.A. do (...) Bank S.A. Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. skierował również do Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. zajęcia wierzytelności z tytułu podatku VAT. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych na potrzeby prowadzonej egzekucji dokonał również zajęcia składników majątku ruchomego, jak i nieruchomości spółki.

Należy mieć na względzie, iż przeprowadzone w stosunku do spółki postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne i nie doprowadziło do wyegzekwowania zadłużenia składkowego istniejącego wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W toku przedmiotowego postępowania bezspornym był fakt, że wnioskodawca A. B. nie złożył w badanym okresie wniosku o upadłość Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. lub że w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu.

Zgodnie z art. 116 § 1 punkt 1b Ordynacji podatkowej, członek zarządu może zwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości (czy też wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego) nastąpiło bez jego winy.

Termin zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości określa art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1520) – w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku - zgodnie z którym dłużnik jest obowiązany zgłosić taki wniosek nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym

wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości. W myśl ust. 2 art. 21, jeżeli dłużnikiem jest osoba prawna (...), obowiązek, o którym mowa w ust. 1, spoczywa na każdym, kto ma prawo go reprezentować sam lub łącznie z innymi osobami.

Dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych (art. 11 ust. 1 ww. ustawy Prawo upadłościowe).

Domniemywa się, że dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące. Dłużnik będący osobą prawną (...), jest niewypłacalny także wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące. (art. 11 ust. 1a i ust. 2 ww. ustawy Prawo upadłościowe w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku).

Do dnia 1 stycznia 2016 roku ustawa Prawo upadłościowe przewidywała w art. 12 ust. 1, że sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań nie przekracza trzech miesięcy, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 roku Prawo restrukturyzacyjne (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2309) - w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku - postępowanie restrukturyzacyjne może być prowadzone wobec dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością.

Przez dłużnika niewypłacalnego należy rozumieć dłużnika niewypłacalnego w rozumieniu ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku - Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1520), zwanej dalej „Prawem upadłościowym” (ust. 2).

Przez dłużnika zagrożonego niewypłacalnością należy rozumieć dłużnika, którego sytuacja ekonomiczna wskazuje, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalny (ust. 3).

Na podstawie art. 7 ust. 1 ww. ustawy, o ile ustawa nie stanowi inaczej, postępowanie restrukturyzacyjne wszczyna się na wniosek restrukturyzacyjny złożony przez dłużnika.

Przez wniosek restrukturyzacyjny należy rozumieć wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego oraz wniosek o zatwierdzenie układu przyjętego w postępowaniu o zatwierdzenie układu (ust. 2).

Niespornym jest, że w okresie pełnienia funkcji członka Zarządu spółki wnioskodawca A. B. nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, ani wniosku o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego.

Należy podkreślić, że profesjonalizm wymagany od członków zarządu spółki kapitałowej, a także wynikająca z niego podwyższona staranność (art. 355 § 2 k.c.), pozwala na przyjęcie, że każdy członek zarządu obowiązany jest kontrolować sytuację w spółce przynajmniej z taką uwagą, która pozwała na zorientowanie się, iż jest ona niewypłacalna i że należy wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości /zob. wyrok SN z 6.12.2010 r., II UK 136/10/.

O przesłance „braku winy” w sytuacji niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, można mówić jedynie wtedy, gdy członek zarządu spółki, przy zachowaniu wszelkiej należytej staranności podczas prowadzenia jej spraw, wniosku takiego nie złożył z przyczyn od niego niezależnych. Dla wykazania tej przesłanki egzoneracyjnej uwalniającej członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki nie wystarczy subiektywne poczucie braku winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość /zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8.03.2022 r., (...)/.

Rozważając kryterium braku winy jako przesłanki zwalniającej od odpowiedzialności za zaległości podatkowe, należy przyjąć obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należytej dbającej o swoje interesy. Członek zarządu winien wykazać brak winy, czyli udowodnić stosowną argumentacją swoją staranność oraz fakt, że uchybienie określonego obowiązkowi było od niego niezależne. Wina w ujęciu tego przepisu, to zarówno wina umyślna i związana z nią świadomość istnienia wymagalnych zobowiązań podatkowych, jak i wina nieumyślna w postaci niedbalstwa, które zakłada brak „świadomości”, ale opiera się na powinności i możliwości przewidywania istnienia wymagalnych zobowiązań podatkowych /zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 29.03.2022 r., I SA/GI (...)/.

Ustalenie, czy wniosek o ogłoszenie upadłości spółki lub o wszczęcie postępowanie układowego został zgłoszony w odpowiednim czasie lub jego niezgłoszenie nastąpiło bez winy członka zarządu, wymaga uwzględnienia przepisów regulujących podstawy oraz terminy do zgłoszenia takowych wniosków.

Kwestie te od dnia 1 października 2003 roku normuje ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1520 ze zm.).

Zgodnie z dyspozycją art. 10 tej ustawy, przesłanką ogłoszenia upadłości jest niewypłacalność dłużnika.

Przepis art. 11 ust. 1 tej ustawy określający, kiedy istnieje niewypłacalność stanowiąca podstawę ogłoszenia upadłości stanowi zaś, że następuje to wtedy, gdy dłużnik nie wykonuje swoich zobowiązań pieniężnych, które są wymagalne. Dotyczy to tak zobowiązań cywilnoprawnych, jak i publicznoprawnych.

Przepis art. 11 w/w ustawy stanowi o wymagalnych zobowiązaniach. Zatem użycie liczby mnogiej przemawia za istnieniem co najmniej kilku zobowiązań. Wielość zobowiązań należy utożsamiać z wielością wierzycieli. Niekwestionowanym celem postępowania upadłościowego jest równomierne zaspokojenie wszystkich wierzycieli z całego majątku dłużnika. Skoro dłużnik ma tylko jeden dług, to nie ma obawy, że przez zaspokojenie roszczenia w drodze egzekucji inni wierzyciele poniosą straty. W takiej sytuacji wierzyciel może dochodzić swych roszczeń w drodze postępowania procesowego /zob. wyrok SA w Warszawie z 29.08.2017 r., I ACa 841/16, L./.

Dla określenia stanu niewypłacalności bez znaczenia jest przyczyna niewykonania zobowiązań. Niewypłacalność istnieje nie tylko wtedy, gdy dłużnik nie ma środków, lecz także wtedy, gdy dłużnik nie wykonuje zobowiązań z innych przyczyn. Niewypłacalność dłużnika istnieje zawsze, gdy nie wykonuje on swoich wymagalnych zobowiązań. Dłużnika będącego osobą prawną uważa się za niewypłacalnego także wtedy, gdy jego zobowiązania przekroczą wartość jego majątku, nawet wówczas, gdy na bieżąco te zobowiązania wykonuje /zob. wyrok WSA w Gdańsku z 28.12.2016 r., I SA/Gd 302/16, L./.

Dla określenia, czy dłużnik jest niewypłacalny, nieistotne jest też, czy nie wykonuje wszystkich zobowiązań pieniężnych czy też tylko niektórych z nich. Nieistotny również jest rozmiar niewykonanych przez dłużnika zobowiązań. Nawet niewykonanie zobowiązań o niewielkiej wartości oznacza jego niewypłacalność w rozumieniu art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe. Bez znaczenia jest także przyczyna niewykonania zobowiązań. Podobnie bez znaczenia jest to, czy zarząd spółki podejmuje jakiegokolwiek działania zmierzające do poprawy sytuacji finansowej spółki lub czy liczy na poprawę tej sytuacji ze względu na prognozowaną przyszłą dobrą koniunkturę /zob. wyrok SA Kraków z 27.04.2016 r., I ACa 1858/15, L./.

Niewypłacalność istnieje nie tylko wtedy, gdy dłużnik nie ma środków, lecz także wtedy, gdy dłużnik nie wykonuje zobowiązań z innych przyczyn. Niewypłacalność dłużnika istnieje zawsze, gdy nie wykonuje on swoich wymagalnych zobowiązań. Wprawdzie literalna wykładnia art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe, może doprowadzić do wniosku, że niezapłacenie choćby jednego wymagalnego zobowiązania pieniężnego powoduje niewypłacalność dłużnika w rozumieniu tego przepisu, to jednak wykładnia celowościowa wskazuje na to, że niewykonanie zobowiązań, prowadzące do uznania dłużnika za niewypłacalnego winno mieć charakter trwały i dotyczyć przeważającej części zobowiązań /zob. wyrok NSA (N) z 3.07.2018 r., (...) 64/18/.

Jednak trwałego niewykonania wymagalnych zobowiązań pieniężnych nie można utożsamiać z nieuiszczeniem jednego długu ani też z sytuacją, gdy pomimo nieuiszczenia kilku długów zachodzi tylko wstrzymanie wypłat. W każdym przypadku należy ustalić, kiedy doszło do zaprzestania płacenia długów, a kiedy zachodziło jeszcze tylko przejściowe wstrzymanie wypłat. Zwłaszcza sytuacja, w której trudności płatnicze wynikają z braku zapłaty ze strony kontrahentów dłużnika może być uznana za trudność o charakterze przejściowym. Ustawowy termin, w którym przedsiębiorca jest zobowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości wynosi aktualnie 30 dni (od dnia 1 stycznia 2016 roku). Mając na względzie specyfikę działalności gospodarczej nieracjonalne byłoby wymaganie, aby

natychmiast ogłaszać upadłość, gdy pogorszeniu ulegają wskaźniki płynności finansowej i nie wszystkie zobowiązania są regulowane w terminach płatności /por. wyrok SA w Gdańsku z 27.06.2013 r., III AUa 1293/12/.

Przepis art. 11 ust. 2 cyt. ustawy, reguluje natomiast drugą postać niewypłacalności. Dotyczy on osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną.

Te podmioty są niewypłacalne także wtedy, gdy ich zobowiązania przekroczą wartość ich majątku i to nawet wtedy, gdy na bieżąco wykonują swoje zobowiązania.

Ewentualne ogłoszenie upadłości każdorazowo jest poprzedzone oceną, czy majątek dłużnika jest wystarczający co najmniej na pokrycie kosztów takiego postępowania.

W przypadku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, Sąd – zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy – zobowiązany jest wniosek o ogłoszenie upadłości oddalić.

Postępowanie upadłościowe w swych założeniach ma bowiem zmierzać do zaspokojenia wierzycieli choćby w minimalnym stopniu. Celem tego postępowania nie jest likwidacja majątku dłużnika dla samej likwidacji. Dlatego też w razie braku majątku służącego na zaspokojenie wierzycieli postępowania upadłościowego się nie wszczyna.

Termin zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości określa art. 21 ust.1 cytowanej ustawy, zgodnie z którym - w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku - dłużnik jest obowiązany, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie upadłości.

Dokonując oceny, czy zgłoszenie wniosku o upadłość nastąpiło we "właściwym czasie" - art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej należy uznać, że powinno to nastąpić w takim momencie, aby zapewnić ochronę zagrożonych interesów wszystkich wierzycieli, aby po ogłoszeniu upadłości wszyscy wierzyciele mieli możliwość uzyskania równomiernego, chociaż tylko częściowego, zaspokojenia z majątku spółki. Przesłanka ta jest spełniona w szczególności wtedy, gdy członek zarządu po ustaleniu, że stan finansowy spółki uzasadnia złożenie wniosku o upadłość, niezwłocznie złoży taki wniosek. Brak winy w niezgłoszeniu wniosku o upadłość nie może natomiast polegać na nadziei na wpływy i zyski. Subiektywna ocena sytuacji majątkowej spółki nie świadczy o braku winy; brak winy może być odnoszony jedynie do wyjątkowych sytuacji, w których członek zarządu (prezes) nie ma wiedzy co do rzeczywistej sytuacji w zakresie płacenia zobowiązań przez spółkę z uzasadnionych (obiektywnie) przyczyn i przy dołożeniu należytej staranności nie może tej wiedzy uzyskać albo podjąć stosownych działań /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r. sygn. II UK 265/10, LEX nr 844740/.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 lutego 2005 roku, VI ACa 790/2004, odnośnie art. 298 § 2 k.h., który ma podobną treść normatywną co art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej stwierdzono, że „czas właściwy” to czas w jakim spółka nie będąc w stanie realizować zobowiązań względem wierzycieli, winna złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, aby w ten sposób chronić zagrożone interesy wszystkich bez wyjątku wierzycieli, którzy po ogłoszeniu upadłości mogą liczyć na równomierne zaspokojenie.

Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego, czy sądów powszechnych, ugruntowany jest pogląd, że dawny art. 298 § 2 k.h., który ma normatywną treść zbieżną z treścią art. 116 § 1 pkt. 1 lit b Ordynacji podatkowej, ma na celu ochronę wierzycieli /wyrok Sądu Najwyższego z 6.06.1997r., II CKN 65/97, OSNC 1997/11 poz.181; wyrok Sądu Najwyższego z 16.10.1998r - III CKN 650/97 OSNC 1999/3 poz. 64/.

Jeśli się weźmie pod uwagę fakt, że z kolei jednym z celów postępowania upadłościowego jest zapobieżenie dowolnemu i wybiórczemu zaspokajaniu jednych wierzycieli kosztem innych /postanowienie Sądu Najwyższego z 26.08.1999r., III CKN 24/99, OSNC 2000/3 poz. 54/, to z powyższego wynika, że właściwy czas do zgłoszenia upadłości, o jakim

mowa w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej to czas, w jakim zarząd spółki nie jest w stanie realizować zobowiązań względem wszystkich wierzycieli, którzy po ogłoszeniu upadłości mogą liczyć na równomierne zaspokojenie.

A zatem, jeżeli zarząd spółki zgłasza wniosek o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie, to oznacza, że uczynił ze swej strony wszystko, by nie dopuścić do zaspokojenia niektórych wierzycieli ze szkodą dla innych. Jeżeli natomiast wniosek jest zgłoszony wtedy, gdy majątek spółki nie wystarcza nawet na koszty postępowania upadłościowego, to nie może być mowy o zaspokojeniu jakichkolwiek wierzycieli. Ogłoszenie upadłości jest wówczas bezcelowe i nie dochodzi do niego /por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Warszawie z 11.07.2002r., I ACa 1428/2001, OSA 2004/8 poz. 23 str. 63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 18.12.2000r., I ACa 620/2000, OSA 2002/5 poz. 33 str. 62/.

Powyższe rozważania znajdują odpowiednio zastosowanie do złożenia wniosku o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego.

Nieznajomość faktycznego stanu finansów spółki lub jego błędna subiektywna ocena, która jest nieadekwatna do rzeczywistego stanu rzeczy, nie stanowi okoliczności uzasadniającej zwolnienie członka zarządu z odpowiedzialności na podstawie art. 116 § 1 pkt 1b Ordynacji podatkowej. Znajomość powyższych faktów jest obowiązkiem członka zarządu i to nawet wówczas, gdy zagadnienia te nie pozostają w jego bezpośredniej gestii, czy kompetencji. Obowiązek posiadania elementarnej wiedzy o najważniejszych sprawach spółki, do których z całą pewnością należy jej kondycja finansowa, stan zadłużenia i trudności płatnicze wynika bowiem z ustanowionego w art. 208 § 2 k.s.h. prawa i obowiązku prowadzenia spraw spółki przez każdego członka zarządu. Bierna postawa członka zarządu w powyższym zakresie nie tylko nie pozwala na uwolnienie się przez niego od odpowiedzialności za zobowiązania składkowe spółki, ale przeciwnie - uniemożliwia mu wykazanie jednej z przesłanek uwalniających od odpowiedzialności przewidzianych w art. 116 Ordynacji podatkowej /wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 10.03.2015 r., III AUa 1516/14/.

Charakter prawny funkcji członka zarządu wiąże się ze zwiększonym zakresem odpowiedzialności, w tym za skutki działania kierowanej spółki. Stąd członkowie zarządu, będąc uprawnieni i zobowiązani do kontrolowania stanu finansowego i majątku spółki, w sytuacji gdy spółka nie jest w stanie zaspokoić wszystkich swych zobowiązań, mają obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość lub otwarcie postępowania układowego /wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.03.2022 r., (...) 883/21/.

Poza tym, trzeba pamiętać, że taka podwyższona staranność w prowadzeniu spraw spółki i kontroli jej sytuacji finansowej, pozwalającej na zorientowanie się w odpowiednim momencie, że jest ona niewypłacalna i że należy wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości, czy wnioskiem o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego dotyczy każdej osoby, która decyduje się pełnić funkcję członka Zarządu, która jest dobrowolna.

W okresie, kiedy wnioskodawca zajmował rzeczne stanowisko, winien dysponować wiedzą o wszystkich sferach działalności spółki - analizować sprawozdania, bilanse, stany kont, i podejmować adekwatne do sytuacji czynności.

Podnoszone przez wnioskodawcę argumenty, iż nie miał on dostępu do odpowiedniej dokumentacji finansowej spółki obrazującej jej stan majątkowy, jak również możliwości pozyskania danych o jej aktualnej kondycji finansowej, stanowi jedynie nieskuteczną linię obrony, przyjętą na potrzeby niniejszego postępowania. Nieuzasadnionym bowiem byłoby uznanie, iż niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w sytuacji finansowej spółki wskazującej na taki poziom jej długów, który jest niewystarczający do płacenia bieżących zobowiązań składkowych, może być usprawiedliwione trudnościami z dostępem do dokumentacji spółki. Kłopoty z pozyskaniem stosownych dokumentów, jak wskazywał A. B. w odwołaniu, pojawiły się dopiero w 2019 roku, natomiast spółka generowała zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek już od 2013 roku, zatem zarząd mógł podjąć działania zmierzające do regulacji zaległości wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, czy też restrukturyzacji spółki. Wnioskodawca nie wykazał również, iż relacje z Prezesem Zarządu spółki były na tyle skomplikowane, iż uniemożliwiały współdziałanie dwóch członków Zarządu celem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, czy otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego. Nadto, według zapisów zamieszczonych w Krajowym Rejestrze Sądowym, nie stało na przeszkodzie, aby członek Zarządu podjął stosowne czynności przy współpracy z prokurentem spółki.

Skarżący nie wykazał także w postępowaniu przed organem rentowym mienia Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K., z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych spółki w znacznej części, za które zaskarżoną decyzją została na niego przeniesiona odpowiedzialność.

W wyroku z dnia 19 października 2017 roku, sygn. akt II FSK 2631/15, Naczelny Sąd Administracyjny trafnie wyjaśnił, że mienie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wykazywane przez członka zarządu zwalnia go od odpowiedzialności tylko wtedy, gdy jest to mienie konkretne rzeczywiście istniejące, nadające się do efektywnej egzekucji. Tylko realnie istniejące mienie wskazane wraz z jego usytuowaniem, istniejące w momencie, w którym toczy się postępowanie dotyczące przeniesienia odpowiedzialności, wypełniała przesłankę zwalniającą członka zarządu od odpowiedzialności z art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej.

Należy wskazać, że w przypadku kwestionowania decyzji przez członka zarządu spółki, to on winien był wykazać istnienie przesłanki uwalniającej od odpowiedzialności. To na nim spoczywał ciężar dowodzenia braku odpowiedzialności na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej /m.in. wyrok NSA z 14.09.2005 r., (...), LEX nr 173087/.

Należy podkreślić, że przesłanka ekskulpacyjna w postaci wskazania mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części jest spełniona wówczas, gdy mienie wskazane przez członka zarządu - po pierwsze - faktycznie istnieje, ma realną wartość finansową, nadaje się do egzekucji pozytywnie rokującej wyegzekwowanie kwot i wskazanie to musi wystąpić po stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji.

Mienie, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych spółki w znacznej części nie może być mieniem:

- 1) do którego zgłoszono roszczenie wzajemne, a więc tylko potencjalnie nadające się do egzekucji /wyrok NSA z 16.10.2014 r., I (...), LEX nr 1598116/;
- 2) które nie było przedmiotem zainteresowania w postępowaniu egzekucyjnym /wyrok SN z 23.09.2014 r., II UK 560/13, OSNP 2016/2, poz. 25/;
- 3) co do którego wskazano, że istnieje, lecz nie przedstawiono jednoznacznych dowodów świadczących o jego faktycznym istnieniu i wymagalności /wyrok WSA w Łodzi z 11.03.2014 r., I SA/Łd (...), LEX nr 1522381/;
- 4) w postaci niewskazanych konkretnie z nazwy ruchomości i miejsca ich położenia, tak by było możliwe jego zidentyfikowanie i określenie wartości /wyrok NSA z 7.12.2011 r., I (...) 39/11, LEX nr 1134237/;
- 5) wskazane przez podanie spisu należności przysługujących spółce od dłużników /wyrok WSA w Poznaniu z 23.01.2009 r., I SA/Po 1203/08, LEX nr 481566/;
- 6) nieistniejące w okresie prowadzenia postępowania o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej /wyrok WSA w Krakowie z 15.07.2008 r., I SA/Kr (...), LEX nr 418169/;
- 7) wskazane przez samo zgłoszenie wniosków dowodowych, które dopiero mają wykazać, że takie mienie istnieje /wyrok NSA z 7.02.2017 r., I (...), LEX nr 2252675/;
- 8) którego faktycznie członek zarządu nie wskazał nawet z przyczyn usprawiedliwionych obiektywnie /wyrok SN z 5.10.2016 r., II UK 343/15, LEX nr 2155196/.

Kierując się w/w rozważaniami oraz poczynionymi w sprawie ustaleniami, Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołujący, pomimo ciężaru dowodu i posiadania w n/n postępowaniu fachowego pełnomocnika, nie udowodnił zaistnienia przesłanek zwalniających go z odpowiedzialności, jak też nie przedstawił dowodów wskazujących na istnienie majątku spółki, z którego można byłoby zaspokoić organ rentowy w znacznej części (w stosunku do zadłużenia spółki).

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, własnością płatnika jest wiele urządzeń maszyn i urządzeń wykorzystywanych w produkcji, dwa samochody osobowe, samochód ciężarowy, które to rzeczy ruchome mają szacunkową wartość około 940.000,00 zł. (...) spółki to działka posiadająca 9.000 m², hala produkcyjna 1.700 m², budynek biurowy 200 m², inne pomieszczenia gospodarcze 200 m² i portiernia. Poszczególne składniki majątku Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. zostały zajęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w toku prowadzonej egzekucji.

W piśmie z dnia 14 grudnia 2020 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. poinformował, iż przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Handlowo – Usługowemu (...) w K. prowadzonych jest 36 postępowań egzekucyjnych, 23 postępowania zostały zakończone, w tym 12 wskutek zapłaty, a 11, jako bezskuteczne. Łącznie wyegzekwowano i przekazano wierzycielom około 263.400,00 zł. Na dzień 14 grudnia 2020 roku sumaryczny stan zadłużenia w czynnych sprawach wynosił ponad 734.062,00 zł, w tym niespłacone koszty egzekucyjne 68.500,00 zł. Egzekucja z rachunków bankowych oraz wierzytelności była bezskuteczna. Egzekucja prowadzona z ruchomości należących do spółki dłużnej była częściowo skuteczna. W piśmie zwrócono uwagę, iż na dzień 19 stycznia 2020 roku wyznaczono II termin licytacji ostatniej zajętej ruchomości należącej do spółki. Cena wywołania zajętej ruchomości wynosiła 124.230,00 zł, co nawet przy skutecznej licytacji nie pozwoliłoby na zaspokojenie roszczeń wierzycieli egzekwujących w czynnych sprawach. Nie ustalono innych składników majątku spółki, z których mogła być prowadzona skuteczna egzekucja.

Z kolei, w piśmie z dnia 14 października 2021 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. poinformował, iż w kancelarii pozostało czynne jedno postępowanie egzekucyjne przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno – Handlowo – Usługowemu (...) w K.. Komornik wskazał, iż po wysłuchaniu wierzyciela, planowano umorzenie postępowania wobec jego bezskuteczności. Nie ujawniono natomiast żadnych nowych składników majątku. Jednocześnie komornik zawiadomił, iż z postępowań egzekucyjnych prowadzonych w tamtejszej kancelarii przeciwko spółce, 11 postępowań zostało zakończonych wskutek zapłaty, natomiast 47 umorzonych, jako bezskuteczne.

Natomiast, w piśmie z dnia 19 października 2022 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K. zwrócił uwagę, iż kancelaria nie prowadzi wobec Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. żadnych postępowań egzekucyjnych, brak było zatem czynnych spraw. Komornik ponownie wskazał, iż postępowania zostały umorzone z urzędu wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Nie można zatem stwierdzić, iż odwołujący się ujawnił w toku postępowania administracyjnego takie składniki majątku spółki, które nie były znane organom egzekucyjnym. Wypada zauważyć, iż wykonując zobowiązanie Sądu Okręgowego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach podnosił, iż egzekucja z rachunków bankowych i wierzytelności jest bezskuteczna, licytacja ostatniej z zajętych ruchomości nie pozwoli na zaspokojenie roszczeń wierzycieli, natomiast nie ustalono innych składników majątku, z których egzekucja mogła by być skutecznie prowadzona. Ostatecznie, przeprowadzone przez Komornika licytacje nie doprowadziły do zaspokojenia wierzycieli. Jak wynika z informacji przekazanych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach M. K., postępowania egzekucyjne ostatecznie podlegały umorzeniu.

Sąd Okręgowy ponadto ustalił, iż w dniu 23 sierpnia 2021 roku pomiędzy Przedsiębiorstwem Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) w K. a (...) Ltd spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. dokonano promesy zawarcia umowy sprzedaży prawa do użytkowania wieczystego części działki o powierzchni 10.500,00 m² za kwotę 240,00 zł brutto, co łącznie daje kwotę 2.500.000,00 zł, dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Należy mieć jednak na względzie, iż promesa jest jedynie obietnicą, przyrzeczeniem spełnienia określonego świadczenia. Dokument przedłożony przez stronę skarżącą nie dowodził o tym, iż wierzytelność objęta promesą jest przede wszystkim wymagalna i egzekwowalna.

W świetle całego dostępnego materiału dowodowego, w żadnym razie nie można mówić o nieustaleniu przez organ rentowy składników majątku, które mogłyby zaspokoić znaczną część zadłużenia Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) w K. wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Takich składników nie przedstawił sam wnioskodawca, natomiast jego twierdzenia pozostawały gołosłowne aż do zakończenia procesu w niniejszej sprawie.

Reasumując, w rozpatrywanej sprawie zaistniały wszystkie przesłanki pozytywne warunkujące odpowiedzialność A. B. z tytułu pełnionej funkcji członka zarządu za zaległości składkowe objęte zaskarżoną decyzją. Jednocześnie, skarżący nie wykazał, aby wystąpiła którakolwiek z przesłanek negatywnych pozwalających na wyłączenie jego odpowiedzialności.

Mając na uwadze wszystkie okoliczności sprawy oraz poczynione rozważania prawne, Sąd Okręgowy w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, jako bezzasadne.

Sąd nie obciążył wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej kierując się dyspozycją art. 102 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powyższy przepis stanowi wyjątek od reguły ponoszenia kosztów procesu przez stronę przegrywającą.

Sąd nie jest zobligowany do zastosowania art. 102 k.p.c., ale posiada taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają bowiem swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują, czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe „szczególne okoliczności”, o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013 roku, IV CZ 61/13, Sąd Najwyższy wskazał, że hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego” /postanowienie Sądu Najwyższego z 14.01.1974 r., II CZ 223/73, postanowienie Sądu Najwyższego z 13.10.1976 r., IV Pz 61/76, postanowienie Sądu Najwyższego z 16.02.1981 r., IV Pz 11/81, postanowienie Sądu Najwyższego z 17.04.2013 r., V CZ 132/12/.

Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 24 września 2020 roku, I ACa 119/20, przegrane sprawy w przeważającej części lub nawet w całości nie może stanowić przeszkody do rozstrzygnięcia o kosztach procesu w oparciu o przepis art. 102 k.p.c., który w ogóle nie nakazuje kierować się wynikiem sprawy, lecz względami słuszności. Sąd, który rozpoznaje sprawę merytorycznie i ma osobistą styczność ze stronami procesu, może nabrać przekonania - kierując się własnym poczuciem sprawiedliwości, że w okolicznościach sprawy właściwym jest zastosowanie zasady słuszności /zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 17.01.2020 r., I ACa 504/19/.

Ocena, czy zaistniały przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 k.p.c. należy do sądu rozpoznającego sprawę i orzeczenie to podlega zmianie w wyniku weryfikacji instancyjnej jedynie w wyjątkowych wypadkach. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku

z dnia 29 października 2015 roku, I ACa 496/15, „Kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa”. Pojęcie „wypadków szczególnie uzasadnionych” wprawdzie nie jest klauzulą generalną, jednak opiera się na zwrocie niedookreślonym, który może odsyłać również do argumentów natury aksjologicznej. Regulacja ta znajdzie zastosowanie w wyjątkowych sytuacjach, gdy z uwagi na okoliczności konkretnej sprawy, zastosowanie reguł ogólnych k.p.c. dotyczących zwrotu kosztu procesu byłoby nieuzasadnione /zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 29.05.2019 r., V ACa 460/18/.

W przedmiotowej sprawie, kierując się powyższymi rozważaniami, Sąd Okręgowy uznał, że w stosunku do skarżącego A. B. zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c., albowiem z jednej strony Sąd uwzględnił wysokość zadłużenia spółki określoną zaskarżoną decyzją o przeniesieniu odpowiedzialności na wnioskodawcę, a z drugiej strony, że odwołujący wymaga rehabilitacji oraz opieki medycznej z uwagi na istniejący stan zdrowia, co wiąże się dla niego z istotnym obciążeniem finansowym.

W konsekwencji, Sąd odstąpił od obciążania kosztami procesu, o czym orzekł, jak w punkcie 2 sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem

doręczyć pełnomocnikom stron za pośrednictwem

Portalu Informacyjnego.

I.S.